

# Калейдаскоп

верасень 2019

Школьная газета №1(11)

*“Наша мова для нас святая, бо яна нам ад Бога даная”*

*Ф. Багушэвіч*



# Паэты і пісьменнікі пра мову

**Калейдаскоп  
верасень 2019**

---

Мова родная, мова дзядоў!  
Іншай мовы мы ў сэрцы не чуем.  
Мілагучнасцю любых нам слоў,  
Быццам музыкай, душы чаруем. (Л. Геніюш)

Дала мне маці гэту мову,  
Каб не нямым пайшоў у свет,  
Дала мне маці гэту мову,  
Як спадчыну і запавет. (А. Пысін)

Пароль неўміручасці - родная мова. (П. Макаль)

Дык шануй, Беларусь, сваю мову -  
Гэты скарб нам на вечныя годы. (І. Грамовіч)

Кажуць, мова мая аджывае  
Век свой ціхі: ёй знікнуць пара.  
Для мяне ж яна вечна жывая.  
Як раса, як сляза, як зара. (П. Панчанка)

Ці плачу я, ці пяю,  
Ці размаўляю з матуляю -  
Песню сваю, мову сваю  
Я да грудзей прытульваю. (П. Панчанка)

Незвычайнае хараство і зладжанасць чуецца нам у гучанні роднага слова. (А. Крывіцкі)



# Юбілейныя даты

**Калейдаскоп  
верасень 2019**

---

## 80 год з дня нараджэння

**Жуковіч Васіль** – паэт, празаік, эсэіст, перакладчык.

Васіль Аляксеевіч Жуковіч нарадзіўся **21 верасня 1939** г. на хутары Забалацце непадалёку ад вёскі Дзмітравічы (Камянеччына). Год уступлення ў пісьменніцкую суполку – 1977-ы. Намеснік старшыні таварыства “Беларусь – Украіна”.

Скончыў педагагічны інстытут у Брэсце.

Працаваў у будаўнічым трэсце, на абласным тэлебачанні, у рэдакцыях газетаў “Заря над Бугом”, “Знамя юности” і часопіса “Полымя”, у выдавецтвах “Мастацкая літаратура” і “Юнацтва”, у “Рэспубліканскім цэнтры эстэтычнага выхавання дзяцей”.

З 2002 г. – на творчай працы.

## Бібліяграфія

Васіль Жуковіч -- аўтар шматлікіх літаратурна-мастацкіх выданняў, сярод якіх зборнікі вершаў “Паклон” (1974), “Мелодыя святла” (1976), “Цана цішыні” (1985), “Разняволенне” (1990), “У храме хараства і смутку” (2003), “Каханьня радасці й пакуты” (2004), “Не завіце радзіму малой” (2009), “Няўжо?..” (2011), “Золата лістападу” (2012), зборнік сатыры і гумару “Цудадзейны вітамін” (2011), кніга прозы “Арабінавая ноч” (2015).

На рахунку творцы і шэраг кніжак для дзяцей: апавесць “Як адна вясна...” (1980), зборнікі вершаў “Гуканне вясны” (1992), “Цудоўная краіна” (1997), “Свет – дзівосны” (2000), “Пра што гаманілі рамонкі” (2012), “Хто хацеў бы пакатацца?” (2014) ды іншыя.

Выходзілі і кніжкі выбраных перакладаў: “Алішэр Наваі, лірыка” (1992), “Мой Міцкевіч” (2004), “Энергія заветаў” -- з паэзіі Тараса Шаўчэнкі, Івана Франка, Лэсі Украінкі.

Сярод зборнікаў песняў найбольш прыкметныя – “Дарога ля жыта” (1997), музыка беларускіх кампазітараў, “Спяваем разам” (2008), “Дарогамі вайны і перамогі” (2010), музыка Алены Атрашкевіч.

# Юбілейныя даты

**Калейдаскоп  
верасень 2019**

---

## **95 год з дня нараджэння Артура Вольскага**

**Артур Вольскі** (Артур Вітальевіч Зэйдэль-Вольскі) нарадзіўся **23 верасня 1924 года** ў горадзе Дзяржынску Мінскай вобласці. Маці яго была артысткай. Бацька, Віталь Фрыдрыхавіч Вольскі - пагранічнік, а потым вядомы беларускі драматург, празаік, вучоны, аўтар праслаўленага "Несцеркі".

Вучыўся Артур Вітальевіч у 25 мінскай узорнай чыгуначнай імя Чарвякова беларускай школе. Пасля сёмага класа паступіў у Віцебскае мастацкае вучылішча, дзе пачалося знаёмства з самастойным жыццём. Вайна перапыніла навучэнне. Ён эвакуіраваўся ва Уральск, дзе працаваў мастаком у тэатры імя Я.Коласа.

У 1942 годзе быў прызваны з Уральска ў Ваенна-марскі флот. Служыў на Далёкім Усходзе. Удзельнічаў у баях супраць імперыялістычнай Японіі. Быў боцманам, мінёрам, ваенным журналістам. Пасля дэмабілізацыі, з 1952 года, Артур Вітальевіч працаваў у рэдакцыі газеты "Чырвоная змена" загадчыкам аддзела культуры і быту, адказным сакратаром часопісаў "Бярозка", "Вясёлка". Скончыў Вышэйшыя літаратурныя курсы ў Маскве (1962). З 1963 года - загадчык літаратурнай часткі, а потым дырэктар Беларускага тэатра юнага гледача. У 1978 - 1979 годах – дырэктар Дома літаратара Саюза пісьменнікаў Беларусі.

Першы літаратурны твор надрукаваў у 1936 годзе. Паэтычную дзейнасць пачаў у 1945 годзе.

У 1958 годзе Артур Вольскі выдаў зборнік вершаў "Водбліскі далёкіх маякоў" і кніжку вершаў для дзяцей "Дзедаў госць".

Яго дзіцячыя кнігі ў асноўным адрасаваны дашкольнікам і малодшым школьнікам. У творах пісьменніка маленькі чытач знойдзе пэўныя жыццёвыя урокі - урокі чуласці, дабрыні, адкрытасці, дружбы. Урокі любові да роднай зямлі, мовы, да сваёй Бацькаўшчыны.

Адна з выразных тэм у творчасці паэта, драматурга - тэма Радзімы, Айчыны, Беларусі. Вершы Артура Вольскага "Зубры", "Купалле", "Агні на Дзвіне" - адбітак разваг пра Беларусь, трывогі за яе лёс, сардэчнага, душэўнага болю, якія перадаюцца юнаму чытачу.

Узнагароджаны ордэнамі "Знак пашаны", Айчыннай вайны 2-ой ступені, медалямі, Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР, Граматай Вярхоўнага Савета БССР, Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета Малдаўскай ССР. Памёр у 2002 годзе ў Мінску.

# Папулярызацыя беларускай МОВЫ

**Калейдаскоп  
верасень 2019**

---

## **Дзень беларускай пісьменнасці**

Напярэдадні Дня беларускай пісьменнасці, які штогод адзначаецца ў першую нядзелю верасня, у нашай установе адукацыі прайшлі інфармацыйныя і класныя гадзіны. Пасля летняга адпачынку вучні прыгадалі самых знакамітых беларусаў, што праслаўлялі нашу Бацькаўшчыну стагоддзямі, а таксама прагледзелі тэматычныя відэаролікі.

Пышнюк А.А.

(кіраўнік МА настаўнікаў беларускай мовы і літаратуры)



# Папулярызавыя беларускай МОВЫ

**Калейдаскоп  
верасень 2019**

## «Папацей, грамацей»

26 верасня ў рамках папулярызавыі беларускай мовы і літаратуры ў 7 «Б» класе адбылося мерапрыемства «Папацей, грамацей». Адною з асноўных задач мерапрыемства стала развіццё ў школьнікаў творчых здольнасцей, кемлівасці, артыстызму. Вучні з задавальненнем узнаўлялі прыказкі, тлумачылі значэнне фразеалагізмаў, адказвалі на “хітрыя” пытанні, разгадвалі крыжаванку і рэбусы. Мерапрыемства дапамагло дзецям пашырыць свае веды па беларускай лексіцы, фразеалогіі, арфаграфіі. Дзецям дадзенае мерапрыемства вельмі спадабалася. Яны з азартам выконвалі ўсе прапанаваныя заданні. Вучні пакінулі мерапрыемства ў цудоўным настроі.

В.М. Гарэва (настаўнік беларускай мовы і літаратуры)



# Літаратурная старонка

Калейдаскоп  
верасень 2019

---

Пятрусь Броўка

## Калі ласка!

У любімай мове, роднай, наскай,  
Ах, якія словы: "Калі ласка!.."  
Як звіняць яны сардэчнаю струною,  
Праз усё жыццё ідуць са мною.  
Трапіць госць у будзень, а ці ў свята:  
– Калі ласка, калі ласка, ў хату!  
Не паспелі сесці пры сустрэчы,  
Як патэльня засквірчэла ў печы,  
Ды і чарка бліснула дарэчы.  
Бульба, смажаніна і каўбаска,  
Пакаштуйце, людцы, калі ласка!  
Хлопец кажа дарагой дзячыне:  
– Калі ласка! Будзеш гаспадыняй!..  
Эх, жыццё збудуем мы прыгожа,  
Ўсе з табой нягоды пераможам.  
Гром грыміць. З нябёсамі размова:  
– Калі ласка, цёплы дождж вясновы!  
І не вельмі буйны і не рэдкі –  
На сады, на пушчы, на палеткі,  
На грыбы, на ягады, на кветкі...  
– Калі ласка! – наш зварот бясконцы.  
Мы гаворым ранішняму сонцу:  
– Калі ласка, сонца, выйдзі з хмары,  
Радасцю аблашчы нашы твары,  
Ты ўзнімі з сабою нашы мары!  
– Калі ласка!.. – нашай роднай мовы  
Шчырыя і ветлівыя словы.



**Дзень беларускага пісьменства праводзіцца штогод у першую нядзелю верасня.**

Канцэпцыя свята прадугледжвае паказ адзінства беларускага друкаванага слова з гісторыяй і культурай беларускага народа, адлюстраванне гістарычнага шляху пісьменства і друку ў Беларусі.

Традыцыйна Дзень беларускага пісьменства праходзіць у гарадах, якія з'яўляюцца гістарычнымі цэнтрамі культуры, навукі, літаратуры і кнігадрукавання.



## Гісторыя свята

Упершыню, у **1994** годзе, святочныя мерапрыемствы адбыліся ў старажытным горадзе **Полацку**.

Потым сталіцамі свята сталі такія гістарычна значныя культурныя цэнтры краіны, як Тураў, Навагрудак, Нясвіж, Орша, Пінск, Заслаўе, Мсціслаў, Мір, Камянец, Паставы, Шклоў, Барысаў, Смаргонь, Хойнікі, Ганцавічы, Глыбокае, Быхаў, Заслаўе, **Шчучын**, **Рагачоў**.

У **2017** годзе сталіцай свята, прымеркаванага да **500-годдзя беларускага кнігадрукавання**, зноў стаў старажытны **Полацк** – родны горад беларускага асветніка і першадрукара **Францыска Скарыны**.

Юбілейны, дваццаць пяты па ліку **Дзень беларускага пісьменства** ў 2018 годзе прыняў **горад Іванава** Брэсцкай вобласці. Галоўным лейтматывам святочных мерапрыемстваў стала тэма "**Мая малая радзіма**".

У 2019 годзе **Дзень беларускага пісьменства** прымаў горад **Слонім** Гродзенскай вобласці – адзін з самых старажытных на беларускіх землях, старадаўні цэнтр культурнага і духоўнага жыцця.



Рэдактар Юрчанка С. А.